

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **M. A.**, bývajúceho v G., 2/ **A. A.**, bývajúcej v G., obaja zastúpení JUDr. R. F., advokátkou v Š., proti žalovaným 1/ **R. R.**, bývajúcemu v S., 2/ **A. R.**, bývajúcej v S., obaja zastúpení Mgr. P. Š., advokátom v G., **o zaplatenie 1 643,10 € (49 500,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 7 C 143/2002, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 27. novembra 2008 sp. zn. 10 Co 161/2008, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 27. novembra 2008 sp. zn. 10 Co 161/2008 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta rozsudkom z 25. októbra 2007 č. k. 7 C 143/2002-294 v spojení s opravným uznesením z 5. marca 2009 (t.j. až po rozhodnutí krajského súdu o odvolaní) č. k. 7 C 143/2002-413 uložil žalovaným povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcom 49 500,-- Sk so 17,6 % ročným úrokom z omeškania od 3. júna 2001 až do zaplatenia, ako aj náhradu trov konania vo výške 33 875,-- Sk. Žalovaným zároveň uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov konania štátu na účet Okresného súdu Galanta vo výške 13 600,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pôvodne žalobca 1/ sa návrhom podaným na súde dňa 7. júna 2002 domáhal voči žalovanému 1/ zaplatenia sumy 49 500,-- Sk s príslušenstvom titulom Dohody o uznaní pohľadávky a spôsobe jej vyrovnania zo dňa 2. júna 1999. Na návrh žalobcu súd pripustil vstup žalobkyne 2/ a žalovanej 2/ do konania a zmenu žaloby tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcom 1/ a 2/ 49 500,-- Sk so 17,6 % ročným úrokom z omeškania od 3. júna 2001 až do zaplatenia a nahradiť im trovy konania. Súd mal za preukázané, že žalovaný 1/ dňa 2. júna 1999 podpísal dohodu o uznaní dlhu. Dôvod dlhu

spočíval v tom, že pri podnikateľskej činnosti žalobcu 1/ v období do roku 1998 mu vznikol dlh na DPH voči Daňovému úradu G. vo výške 99 000,-- Sk. Keďže žalobca 1/ podnikal spolu so žalovaným 1/ tak, že podnikateľská činnosť a účtovníctvo sa viedlo len cez žalobcu 1/, išlo o spoločný dlh účastníkov. Podpísanie dohody o uznaní pohľadávky spôsobilo účinky uznania dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka, pretože bola dodržaná písomná forma a dlh bol dostatočne špecifikovaný čo do dôvodu i výšky. Uznanie dlhu je jednostranným právnym úkonom, ktorým dlžník uznáva presne špecifikovaný dlh voči veriteľovi, pričom pre platnosť takéhoto právneho úkonu sa vyžaduje písomná forma. Napriek tomu, že v danom prípade bolo uznanie dlhu vyjadrené vo forme dohody, ktorú podpísal aj žalobca 1/ ako veriteľ zastúpený svojou manželkou žalobkyňou 2/, nemá to žiaden vplyv na platnosť uznania dlhu žalovaným 1/. Obrana žalovaného 1/, že predmetnú dohodu nepodpísal, bola vyvrátená znaleckým dokazovaním dvomi znaleckými posudkami. Medzi žalobcom 1/ a žalovaným 1/ došlo k uzatvoreniu zmluvy o spolupráci ústnou formou, a to ako nepomenovanej zmluvy podľa § 51 Občianskeho zákonníka. Súd považoval existenciu občianskoprávneho zmluvného vzťahu medzi žalobcom 1/ a žalovaným 1/ za preukázanú na základe samotného obsahu predmetnej dohody o uznaní pohľadávky zo dňa 2. júna 1999, v ktorej sa v bode 1 a 2 výslovne uvádza, že pri podnikateľskej činnosti žalobcu 1/ v období do roku 1998 mu vznikol dlh na DPH voči Daňovému úradu G. vo výške 99 000,-- Sk. Žalovaný 1/ podpisom uvedenej dohody potvrdil existenciu dohody so žalobcom 1/, podľa ktorej príjmy a výdavky z podnikania znášali obaja rovným dielom. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že v čase podpísania predmetnej dohody o uznaní dlhu bola žalobkyňa 2/ manželkou žalobcu 1/, taktiež žalovaná 2/ bola manželkou žalovaného 1/, pričom ich BSM neboli za trvania manželstva zrušené. Z uvedeného vyplýva aktívna i pasívna vecná legitímácia žalobkyne 2/ a žalovanej 2/. Vzhľadom na to, že žalovaní svoj dlh voči žalobcom nezaplatili riadne a včas, dostali sa podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka do omeškania dňom 3. júna 2001. Žalobcom popri istine vzniklo právo i na úroky z omeškania. O náhrade trov konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Trnave rozsudkom z 27. novembra 2008 sp. zn. 10 Co 161/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobcom uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaným náhradu trov konania vo výške 61 280,-- Sk do troch dní k rukám ich advokáta. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že záver súdu prvého stupňa o danosti aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie žalobkyne 2/ a žalovanej 2/ v predmetnom spore bol nesprávny. Z právnych úkonov týkajúcich sa

spoločnej veci sú obidvaja manželia voči tretím osobám oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne, t.j. solidárne. Môže ísť o aktívnu alebo pasívnu solidaritu vyplývajúcu zo zákona. Mimo sféry BSM konajú manželia samostatne a na platnosť ich úkonov nie je potrebný súhlas druhého manžela. Preto ak chce za trvania manželstva a BSM urobiť právny úkon len jeden z manželov, je z neho zaviazaný alebo oprávnený len on sám. Tu ide o vzťah výlučne medzi žalobcom 1/ a žalovaným 1/, pričom ani na jednej strane sa nejedná o právny úkon týkajúci sa spoločnej veci patriacej do BSM. Nemohla preto vzniknúť aktívna alebo pasívna solidarita. V konaní bolo preukázané, že žalovaný 1/ predmetnú dohodu o uznaní dlhu podpísal. Pokiaľ ide o existenciu dlhu krajský súd uviedol, že žalobca 1/ a žalovaný 1/ sa na základe ich priateľského vzťahu dohodli na založení spoločnosti R., s.r.o. Žalobca sa snažil preukázať, že spoločné podnikanie medzi nimi fungovalo ešte pred založením tejto spoločnosti, kedy žalobca 1/ prevádzkoval internetovú kaviareň. Žalovaný 1/ popieral skutočnosť, že išlo o spoločné podnikanie. Uviedol, že možno príležitostne poskytol žalobcovi 1/ v kaviarni priateľskú výpomoc. Súd ďalej uviedol, že ostalo sporným, na základe akého podnikania vznikol žalobcovi dlh na DPH v období roku 1998, keď tento podnikal dlhšie obdobie a jeho podnikateľské aktivity boli širšie, nielen prevádzkovanie internetovej kaviarne. Na základe uvedeného súd uzavrel, že v čase uznania dlhu žalovaným 1/ jeho dlh neexistoval, teda uznanie dlhu nemohlo vyvolať účinky vyplývajúce z § 558 Občianskeho zákonníka.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie a navrhli rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedli, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko odvolací súd dňa 27. novembra 2008 pojednával v neprítomnosti žalobcov napriek riadnemu a včasnému ospravedlneniu doručenému zo strany právnej zástupkyne žalobcov z dôvodu kolízie pojednávania. Pôvodný termín pojednávania v tejto právnej veci bol odvolacím súdom vytýčený na 25. november 2008 o 9.45 hod., ktorý právna zástupkyňa žalobcov zobrala na vedomie dňa 10. novembra 2008 a prispôsobila svoj rozvrh práce tak, aby sa pojednávania mohla zúčastniť, prípadne zabezpečiť nevyhnutnú substitúciu. Dňa 20. novembra 2008 bolo právnej zástupkyňi žalobcov doručené upovedomenie o odročení pojednávania na termín 27. november 2008 o 9.45 hod. Bezodkladne právna zástupkyňa žalobcov doručila súdu ospravedlnenie svojej neúčasti z dôvodu viacnásobnej kolízie pojednávania a požiadala o odročenie pojednávania. K veci samej uviedla, že je potrebné na bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nahliadať v širšom zmysle slova a neobmedziť sa iba na vzťahy súvisiace s vlastníctvom. BSM je totiž

majetkovým spoločenstvom manželov, do ktorého okrem vecí podľa ustálenej judikatúry patria aj práva a iné majetkové hodnoty (v danom prípade pohľadávka na strane žalobcov a tomu zodpovedajúci záväzok zo strany žalovaných). Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zaťažujú nielen právne úkony týkajúce sa vecí, ale aj právne úkony súvisiace s právami a inými majetkovými hodnotami. V tomto smere považujú žalobcovia právny názor Krajského súdu v Trnave za nesprávny, naviac nedostatočne odôvodnený. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia spochybnil existenciu dlhu, ktorého zaplatenie spolu s príslušenstvom je predmetom tohto konania a ktorý žalovaný 1/ uznal písomne. Žalobcovia poukazujú na „zmalichernenie“ vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa. Z dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalovaný 1/ sa významnou mierou podieľal na prevádzkovaní živnosti žalobcu 1/ (podpisy na obchodných listinách a iných úkonoch súvisiacich s podnikaním žalobcu, pravidelné preberanie tržieb). Akékoľvek tvrdenia žalovaného 1/ o tom, že dlh v čase jeho uznania neexistoval, sú účelové. Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave považujú za nepreskúmateľný. Nie je z neho zrejmé, na základe čoho mal odvolací súd pochybnosti o existencii uznaného dlhu a ako vyhodnotil dokazovanie pred súdom prvého stupňa.

Žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie

vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatnej rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konania konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolatelia nenamietali a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Dovolatelia vo svojom dovolaní poukázali na to, že postupom súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký nežiaduci postup súdu v prejednávanej veci, ktorým súd účastníkovi konania znemožní realizáciu tých práv, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi konania ich procesné práva.

V danej veci bol termín pojednávania pred krajským súdom pôvodne vytýčený na 25. novembra 2008 o 9.45 hod. (č.l. 365), predvolanie na pojednávanie prevzala právna zástupkyňa žalobcov dňa 10. novembra 2008, žalobcovia 7. a 11. novembra 2008. Právna zástupkyňa žalobcov v dovolaní uviedla, že tomuto termínu prispôsobila svoj rozvrh práce tak, aby sa pojednávania mohla zúčastniť, prípadne zabezpečiť nevyhnutnú substitúciu. Účastníci konania boli upovedomení o odročení tohto pojednávania, pričom ako nový termín sa stanovil 27. november 2008 o 9.45 hod. Upovedomenie prevzala právna zástupkyňa žalobcov 1/ a 2/

dňa 20. novembra 2008. Následne požiadala podaním zo dňa 21. novembra 2008 doručeným krajskému súdu dňa 25. novembra 2008 o odročenie pojednávania a ospravedlnila neúčast' žalobcov ako aj svoju z dôvodu kolízie pojednávani na Okresnom súde Galanta sp. zn. 23 C 110/2002 o 8.00 hod., sp. zn. 13 P 364/2006 o 11.00 hod. a na Okresnom súde Bratislava II sp. zn. 13 C 83/2004 o 10.00 hod. a sp. zn. 12 C 101/2007 o 11.00 hod. Zároveň uviedla, že termíny na uvedených súdoch boli vytýčené skôr, nemôže sa preto pojednávania v predmetnej veci zúčastniť a pre krátkosť času sa jej nepodarilo zabezpečiť ani inú substitúciu. Je potrebné uviesť, že k zmene termínu pojednávania z 25. novembra 2008 na 27. novembra 2008 došlo z dôvodu školenia sudcov.

Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka, resp. jeho právneho zástupcu o odročenie pojednávania, posudzuje súd podľa okolností toho – ktorého prípadu. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania vo všeobecnosti vtedy, ak ide o také skutočnosti, ktoré sú vzhľadom k svojej povahe spôsobilé neúčast' na pojednávani ospravedlniť, t.j. také, ktoré neumožňujú sa na pojednávani zúčastniť a súčasne sú vážne (dôležité, ospravedlniteľné) z hľadiska objektívneho aj subjektívneho (či mohla byť prekážka predvídaná, prípadne odvrátená).

Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd mal žiadosti žalobcov o odročenie pojednávania v tomto prípade vyhovieť, pretože bolo potrebné okrem kolízie pojednávani zohľadniť aj tú skutočnosť, že k zmene pôvodného termínu došlo z dôvodu na strane súdu (náhla zmena termínu pojednávania – školenie sudcov), keď právny zástupca žalobcov pre krátkosť času nemohol reálne zabezpečiť substitučného zástupcu na pojednávanie. Odvolací súd preto, ak pojednával v neprítomnosti žalobcov a na pojednávani meritórne aj rozhodol, odňal im tým možnosť konať pred súdom.

K námietke dovolateľov pokiaľ ide o nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza nasledovné. Vady konania vymedzené v § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktorého právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález

z 12. mája 2004 sp. zn. I ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá okrem prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí mať náležitosti uvedené v § 157 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia.

O nepreskúmateľný rozsudok ide vtedy, ak dôvody neobsahuje, alebo sú nezrozumiteľne podané. Odôvodnenie má byť prostriedkom kontroly správnosti rozhodnutia nielen pre súd, ktorý ho vydal, ale aj pre súd, ktorý ho bude preskúmavať v dôsledku opravného prostriedku. Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zřejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci. Odôvodnenie rozsudku vykladá opodstatnenosť, zákonnosť a spravodlivosť záverečného úsudku súdu, vyjadreného vo výroku. Aj odvolací súd musí v odôvodnení rozsudku uviesť, **ktoré skutočnosti mal za preukázané a z akých dôvodov z nich vyvodil závery koncentrované vo výroku.** Odôvodnenie musí byť úplné v zmysle, že sa vyporiada so všetkými otázkami riešenými v odvolacom konaní a musí byť v súlade s výrokom.

V posudzovanom prípade dovolateľov to tak nebolo. V predmetnom konaní súd prvého stupňa žalobe vyhovel. Považoval existenciu občianskoprávneho zmluvného vzťahu

medzi žalobcom 1/ a žalovaným 1/ za preukázanú na základe samotného obsahu predmetnej dohody o uznaní pohľadávky zo dňa 2. júna 1999, v ktorej sa v bode 1 a 2 výslovne uvádza, že pri podnikateľskej činnosti žalobcu 1/ v období do roku 1998 mu vznikol dlh na DPH voči Daňovému úradu G. vo výške 99 000,-- Sk. Ďalej v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaný 1/ podpisom uvedenej dohody potvrdil existenciu dohody so žalobcom 1/, podľa ktorej príjmy a výdavky z podnikania znášali obaja rovným dielom. Podpísanie dohody o uznaní pohľadávky spôsobilo účinky uznania dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka, keď bola dodržaná písomná forma a dlh bol dostatočne špecifikovaný čo do dôvodu i výšky. Odvolací súd zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že žalobu zamietol. Uzavrel, že v čase uznania dlhu žalovaným 1/ jeho dlh neexistoval. Svoje rozhodnutie v tomto smere však nijako bližšie nezdôvodnil a nie je z neho zrejmé, na základe akých skutočností, resp. z akých dôvodov dospel k záveru, že predmetný dlh neexistoval. Odvolací súd na rozdiel od prvostupňového súdu dospel k inému záveru o dôvodnosti uplatňovaného nároku bez toho, aby dostatočne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pokiaľ ide o ne/existenciu dlhu. Z uvedeného dôvodu je rozsudok odvolacieho súdu nepreskúmateľný.

Tým, že vyššie uvedené princípy neboli rešpektované odvolacím súdom, došlo k porušeniu základného práva dovolateľov na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. a tým sa im odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

S poukazom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnutý rozsudok, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami uvedenými dovolateľmi v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. augusta 2010

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová

JUDr. Jozef K o l c u n, v.r.

predseda senátu

